

Перепелюкова О.В.

провідний економіст;

Ковальова А.В.

аспірант,

Інститут економіко-правових досліджень

Національної академії наук України,

Луганська філія

РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО ПРОСТОРУ

Сучасний стан розвитку економіки України та інших європейських країн характеризується пошуком та створенням нових форм управління розвитком. Дані форми співробітництва повинні забезпечити покращення умов підприємництва, покращення туризму, розвиток регіонів, забезпечення підвищення рівня зайнятості, захист довкілля на прикордонних територіях та інше. Одним із ключових питань, що характеризує розвиток регіону є рівень зайнятості та безробіття. Проте у прийнятих на сьогодні програмах транскордонного розвитку питанням безробіття приділяється не достатньо уваги. Так, наприклад, згідно проведеної програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна, ринок праці характеризується великими диспропорціями. Так, у 2005 році рівень безробіття на польській частині Програми коливався між 15-21%, на українській частині – 7-10%, тоді як у білоруській частині офіційний рівень безробіття не перевищував 2%. Проблеми тривалого безробіття особливо гостро відчувається у польській частині території програми і стосується понад 50% безробітних. На польській території жінки складають близько 50% всіх безробітних, білоруській близько 70%, українській близько 60%. [1]. Трудові ресурси у сфері науки і технології (ТРНТ) становлять 42,2% робочої сили ЄС у 2005 році, тоді як у польських субрегіонах території програми цей показник коливався між 29,5 та 32,4%. Для порівняння ринок праці України характеризується наступними показниками.

Рівень зайнятого населення віком 15-70 років у 2012 році у порівнянні із 2011 роком збільшився на 30,1 тис. осіб та склав 20354,3 тис. осіб, з яких особи працездатного віку склали 18736,9 тис. осіб. Рівень зайнятості населення відповідно зріс за зазначений період з 59,2% до 59,7%, а у населення працездатного віку з 66,5%

до 67,1%. Найбільша частина зайнятих у 2012 р. в Україні працює у сфері торгівлі – 23,4%, найменша у фінансовій діяльності (1,7%). Тоді як у 2000 р. найбільш привабливою для працюючих була промисловість. У 2011 році як і у 2012 році ситуація не змінилася – найбільша частка працюючих була зайнята у торгівлі (23,9% і 24,0% відповідно). Найменша у 2011 році (1,7%) у фінансовій сфері, у 2012 році (1,6%) також у фінансовій сфері. У промисловості у 2011 році було зайнято 16,5% усього зайнятого населення, у 2012 році – 16,2%.

Зниження рівня безробіття відбулося в усіх регіонах. Найнижчий рівень безробіття спостерігався у місті Києві (5,5%), Одеській області (5,8%), в АР Крим (5,8%) та місті Севастополі (5,9%), а найвищий у Житомирській області (9,7%), Тернопільській, Рівненській та Чернігівській областях – 9,8%.

Необхідно відмітити, що рівень безробіття в Україні був нижчим, ніж в країнах Європейського Союзу, де він становив понад 10%. Зокрема, у 2012 році в Іспанії цей показник становив 25%, Греції – 24,3%, Португалії – 15,9%, Хорватії – 15,8%, Латвії – 14,9%, Ірландії – 14,8% [2].

Кількість осіб, які знаходились в адміністративних відпустках без збереження заробітної плати, у 2012 році, у порівнянні з 2011 роком, зменшилася на чверть та становила 137,9 тис. осіб або 1,3% середньооблікової кількості штатних працівників.

З 2000 р. до 2007 р. рівень безробіття поступово зменшувався, так якщо у 2000 р. рівень безробіття працездатного населення становив 12,45, то у 2007 р. – 6,9%. В умовах розгортання кризи економіки у 2008 р. рівень безробіття не знизився, а становив також 6,9%, тобто рівень 2007 р. У 2010 р. рівень безробіття становив 7,2% серед осіб віком 15-70 років. Відбулося зниження рівня безробіття у порівнянні з 2009р. на 0,5%. У 2011 році кількість безробітного населення становила 1732,7 тис. осіб, це на 52,9 тис. осіб менше відповідного періоду у 2010 році. У 2012 році у порівнянні із 2011 роком кількість безробітного населення зменшилася на 4,4% і становила 1657,2 тис. осіб. Це пояснюється тим, що підприємства зменшували заробітну плату працівників або впроваджували додаткові відпустки з метою збереження робочого місця.

Аналіз ситуації на ринку праці свідчить про певний дисбаланс у сфері підготовки кадрів. Останнім часом в Україні дедалі більше відчувається розбалансування ринку освітніх послуг і ринку праці: людський капітал, сформований системою освіти, залишається

недовикористаним або взагалі незатребуваним на ринку праці. Йдеться, по-перше, про феномен «надлишкової освіти» коли працівники з високою формальною підготовкою займаються малокваліфікованими видами праці, що свідчить або про вкрай низьку якість освіти, або про нераціональне використання праці; по-друге, про працю не за спеціальністю, хоча працівники при цьому залишаються на високих ступенях професійно-кваліфікаційної ієрархії [3 с. 5-8]. Причому це проблема всіх країн. Так, у Швеції за одержаною спеціальністю працюють 61% чоловіків і 71% жінок із вищою освітою, у США – 55% працівників, у Росії – 50% [4 с. 172]. В Україні за спеціальністю працює лише 30% осіб з вищою освітою в галузі фізичних, математичних і технічних наук, 54% – біологічних, агрономічних і медичних наук, 24% – прикладних наук і техніки.

При розробці програм транскордонного співробітництва необхідно враховувати особливості формування регіонального ринку праці окремих областей – учасників Програми. Врахування особливостей та розробка необхідних заходів щодо подолання безробіття та підвищення рівня зайнятості населення повинні сприяти загальному економічному та соціальному розвитку країн-учасниць транскордонного співробітництва. Необхідно також врахування ринку освітніх послуг та створення робочих місць, які у повному обсязі дозволять використовувати трудові ресурси.

Список використаних джерел:

1. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013 / Затверджено рішенням Європейської Комісії № К (2008) 6411 від 06.11.2008 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Ахромкін Є.М. Вплив ринку освітніх послуг на формування трудового потенціалу регіону / Є.М. Ахромкін, О.В. Перепелюкова // Економіка та право. – 2012. – № 1(32). – 176 с.
4. Гимпельсон В.Е. Выбор профессии: чему учились и где пригодились? / В.Е. Гимпельсон, Р.И. Капелюшников, Т.С. Карабчукидр // Экономический журнал ВШЭ. – 2009. – № 2. – С. 23-28.